

Ma az egész szocializmust építő ország nyilvánossága fogadja, sőt követelésével lelkesíti, buzdítja fiatal íróinkat. Műveik számára tehát megvan a nagy és növekvő nyilvánosság már megszületésük előtt is. Kell, hogy ez a várakozás maguknak a munkáknak születését nagyban elősegítse. Az egész haza azzal a bizalommal tekinti és várja a fiatal írók költői munkásságát, amely bizalom kibontakozó írói tehetségük mellett ezzel szoros összefüggésben a DISZ tagjainak, a párt neveltjeinek szól. Ennek a bizalomnak az a fiatal író fog tudni megfelelni, aki marxista-leninista műveltségét, általános műveltségét és ezen belül az írói hivatás megkövetelte különlegesen irodalmi, írói műveltségét is felelőssége tudatában gyarapítja, és aki, amikor tanácskozik, akkór is a hazának erre a vele szemben támasztott igényére gondol. Ezért van az, elvtársak, hogy itt nemcsak Méray Tibor egyszerűségében megrázó és felemelő beszédének fényében, hanem ennek az igénynek fényében is nagyon megsápad az olyan gondos, epigrammáig menő pontosságú ön-bibliográfia, amely Méray elvtárs beszéde előtt hangzott el, vagy az olyan kicsiny és szűk önelemzés, amely utána hangzott el, nem is egyszer. Ezért örültem nagyon, és biztos vagyok benne, hogy nem egyedül örültem ennek, valahányszor csak egy-egy felszólaló nem apró panaszait mondta el, hanem nagy terveit, vagy legalábbis különlegesen írói problémáit; és annak még jobban, amikor — mint például Pap László tette — egyenesen nem állta meg, hogy ne művekkel, készülő művekkel dokumentálja, hogy elsősorban nem megírt írásain kérődzik, ami cseppet sem fiatalos tulajdonság, hanem megírandó munkáit szereti a legjobban. Ugy gondolom, elvtársak, a fiatal íróknak nagyon-nagyon sok vágyuk, tervük kell, hogy legyen és ezeket a vágyakat és tervekét megint csak az előbb említett igény kell, hogy táplálja: a hazáé, a szocialista államé.

A nemrég felszólalt és már idézett Pap László egy versére emlékezem. A vers címe „Dicsértessék“. Nem tudom szószerint idézni, de az van benne, hogy ő volt az első a családból, aki magasabb iskolába járt és a nagyanyja elkezdte korholni: látod, fiam és benned még sincs szemernyi hála, soha sem mondod, hogy dicsértessék; örülhetnél, hogy áld az isten. Akkor így adja meg a válaszat: „Anyó, tudom én, honnan jöttém.“ Majd elmondja, hogy mi volt mögötte, csepp öröm sem:

Pokol-ország volt: „ezeréves“,
Hogy vége lett, hát: „Dicsértessék!“
Dicsértessék: . . . az illetékes.

Amikor ezt a szép verset az egyik katonai iskolában idéztem, egymástól függetlenül három növendék jött hozzám a szünetben és közölte velem, hogy ő már sikeresen agitált ezzel a verssel a saját szülőfalujában.

A fiatal írók konferenciájának úgy kívánok jó munkát, illetőleg most már határában sok sikert, hogy remélem és hiszem, hogy fiatal íróink az országos (és még az országosnál is nagyobb) igényes nyilvánosság tudatában egyre több olyan művet tudnak írni, amelyek előrevívő hatása az előbb említett példákéhoz hasonlóan a békeharc eredményeiben, a termelésben és, a politikai nevelő munkában közvetlenül lemérhető lesz.

FEKETE SÁNDOR zárszavában többek között a következőket mondta:

Azt hiszem, az összefoglalóban meg lehet állapítani, hogy a fiatal írók II. országos konferenciája sikeresen végződött. Megéreződött ezen a vitán, hogy olyan fiatalok és öregek vitatkoznak itt, akik keresztül mentek egyen és másan, például a legutóbbi hónapok komoly irodalmi csatározásain. A hozzáállásban, a kérdések feltevésében és megválaszolásában érződött már a párt útmutatásának hatása. Változatos, sokszor érdekes volt a konferencia. Szó volt olyan kérdésekről, amelyek eddig kikerültek az érdeklődés középpontjából. Így különösen hangsúlyozni kell a referátumban elhanyagolt üzemi körök és a vidéki írók kérdését. Azt hiszem, mindnyájan helyesléssel hallgatták Orsi Ferenc elvtárs bejelentéseit arról, hogyan dolgoznak, hogyan küzdenek saját fejlődésükért a pécsi írók, egyáltalán a vidéki írók. Szégyenkezni kel-

lett azért, hogy így el vannak szakadva tőlünk, Budapesttől és magukra hagyatva még előadásainkat sem kapják meg, bár néha ez talán nem is volt káros.

A jövőben az Írószövetség nevelési osztályának és egyáltalán mindenkinek, aki felelős azért, hogy Magyarországon hogyan fejlődik irodalmunk utánpótlása, a vidéki írókkal, az üzemi körökkel sokkal többet és lelkesebben kell foglalkoznia.

A referátumot sok tekintetben kiegészítették és kiigazították egyes felszólalások. Ezek olyan művekről szóltak, amelyekről említést kellett volna tenni a referátumban. Így pl. Gergely elvtárs felemlítette, hogy referátumomból az ő munkásságának inkább csak árnyoldalai bontakoztak ki és így ez a kép nem volt teljesen igazságos. Hasonlóképpen ki lehetett volna egészíteni a referátumot több más névvel és művekkel. Beszélni kellett volna Zólyomi, Láng, Gerő és mások fejlődéséről.

Értékes segítséget adtak konferenciánk munkájához idősebb, tapasztaltabb íróink. Sok olyan tanulságot elmondottak saját életműveikből, küzdelmeikből, amelyeket nekünk értékesítenünk lehet. De ne sértődjenek meg az idősebb írók, ha megmondom, hogy nem ismerik eléggé a fiatalokat. Azt hiszem, Devecseri elvtárs az egyetlen dicséretes kivétel, ő még verset is tudott idézni Papp Lászlótól: Veres Péter szintén tájékozottságot árult el a fiatal írókról. Általában azonban a sok helyes tanács értéke-
sebb lett volna, ha a fiatalok műveinek konkrét ismertetésével és bírálatával párosul.

Idősebb, tapasztaltabb íróink között voltak olyanok is, akiknek felszólalása talán túlzott igénnyel hangzott el. Azt hiszem azonban, hogy ez is csak még jobb munkára és nagyobb felősségtudatra lelkesít bennünket.

Örvendetes és hasznos volt, hogy megszólaltak a konferencián a „megrendelők”, akiknek tulajdonképpen írni akarunk. Várhegyi elvtárs fontos kötelességünkre, az ifjúság életének ábrázolására figyelmeztetett. Megszólaltak honvédségünk képviselői is, például Fülöp elvtárs szép és lelkes szavaival. Beszédének csak az volt az egyetlen szépséghibája, hogy ő maga hosszabb ideje a hadseregben élő író és felszólalásából nem derült ki, hogy saját tanácsait meg szokta-e fogadni, vagy sem. A Diósgyőri Kohó DISZ titkárának szavaiból, Méray Tibor szép és lelkesítő szavaiból lényegében szintén népünk sürgető, figyelmeztető intése csendült ki.

Azt hiszem, hogy a konferencia egyik nagy tanulsága az, hogyha az eddignél jobban megértjük ezt a sürgető, követelődző igényt, akkor munkánk a jövőben eredményesebb lesz.

Volt azonban a konferenciának néhány, szerintem komoly hiányossága is. Keveset szerepeltek a fiatal kritikusok. Szinte teljesen elvesztek a konferencián a fiatal íróink költőink, akik pedig számban rendkívül meggyarapodtak és akiktől azt lehetett volna várni, hogy létszámuknak és jelentőségüknek megfelelően szerepelnek majd a konferencián. Harmadiknak említésem azt a hibát, hogy sok téves nézet is elhangzott. Negyediknek, hogy erre a sok téves nézetre nem volt mindig eléggé bátor és harcos válasz. Ötödiknek, hogy nem egyszer a legfontosabb kérdésekben is elvontan vitatkoztunk és hogy olyan fontos kérdésekről, mint amelyeket pl. Dénes elvtárs kiemelt, alig-alig volt szó. Egy „kívülálló” elvtársnak kellett elmondani ezeket a kérdéseket. Pedig az íróknak kellett volna beszélni erről, sok izgalommal és szenvedéllyel.

Utolsóként említtem azt a komoly és bántó hibát, hogy nem volt a konferencián elég bírálat és önbírálat. Azt hiszem azonban, hogy a konferencia ezekkel a hibákkal és eredményekkel is tükrözte a fiatal írók irodalmi utánpótlásának helyzetét és ilyen értelemben „realista” volt a konferencia, objektív tükörképét mutatott fiatal íróink helyzetéről. Néhány kitérőből bővebben:

Örvendetes kivétel volt a konferencián Ancsel Éva és Fábíán Zoltán felszólalása. Saját műveiket is megbírálták, a különböző elhajlásokat és hibákat nemcsak mások műveiben mutatták ki. De egészben véve nem mutatkozott meg a konferencián a bátor bírálatnak-önbírálatnak szelleme. Itt is egy „kívülálló”, Várhegyi elvtárs szegényített meg minket, aki a DISZ vezetője nevében mondott komoly önbírálatot arról, hogy a DISZ mulasztásokat követett el a fiatal írók nevelésében és elmondotta azt is, hogy mit szándékozik tenni a DISZ a jövőben. A fiatal írók önkritikája viszont nem egyszer csak formális volt, a hibák elemzése és a jövő megmutatása nélkül. Közrejátszott ebben az is, hogy nem ismerjük eléggé egymás műveit: ez kiderült a vitából. Nincs elég harci kedv és bátorság. Kiderült, hogy nem könnyű dolog az önbírálat, hanem

valóban komoly írói felelősségtudat és hivatástudat kell ahhoz, hogy bátran és helyesen megbíráljuk magunkat és másokat.

Felszólaltak a referátumban és különböző felszólalásokban megbírált elvtársak közül is többen. Így felszólalt Timár, Tarján, Fekete Gyula és mások. De mintha nem is kaptak volna bírálatot a konferencián, nem feleltek a bírálatra. Felszólaltak viszont olyanok, akik tudomást vettek az elhangzott bírálatról, de nem elemezték eléggé komolyan a bírálat tanulságait és így kitértek a bírálat elől. Azt vártuk volna például Eörsitől, mint tehetséges és képzett költőtől, hogy nem egyszerűen elmondja, milyen hibája volt, és hogy ezzel fejlődésének ez a szakasza lezárult, hanem megvilágította volna előttünk, hogy miért voltak hibái és a jövőben hogyan fog harcolni azért, hogy életismeretét, marxista-leninista képzettségét növelje. Nem azt vártuk volna, hogy marcangolja magát, hanem hogy alkotó önbírálatban rámutasson hibáinak forrására és arra, hogyan akarja biztosítani a jövőben fejlődését. Enélkül az a megállapítása, hogy írói fejlődésének ez a szakasza már lezárult, nem volt megnyugtató, különösen azokkal a kísérő szavakkal, amelyekkel több lényeges pontban visszaverte a bírálatot.

Vonatkozik ez, de sokkal fokozottabban Tuli elvtársra is. Miért zárta le azt a régi szakaszt, amelyről beszélt? Talán azért, mert megvilágította ezeket a kérdéseket a marxista-leninista elmélet, vagy a bírálat, vagy a nevelés? Nem. Hanem azért, mert a József Attila-díjat „idő előtt kapta“. Nem lehet egyetérteni azzal sem, hogy író megtorpanásának az az oka, hogy későn kezdett foglalkozni az irodalommal. Én inkább azt mondanám, hogy későn kezdett foglalkozni érdemben a marxizmus-leninizmussal — és itt kellett volna keresni az okokat.

Neveléses lenne, ha védekeznék itt, hogy ellensége vagyok-e Tuli Istvánnak vagy sem. De szeretném megerősíteni, hogy nem barátai azok, akik barátaiként lépnek fel. Meg kellene már egyszer néznie, hogy azok, akik őt védik és állandóan azt hajtogatják, hogy milyen tehetséges, nem ugyanabban a hibában osztoznak-e, mint amiben őt is elmarasztalta a kritika.

Most röviden Abody elvtársról. El kell hinnünk, hogy meggyőződött a párt politikájának, irodalmi nézeteinek helyességéről. Csökkentette ezt a hitünket, hogy kicsit elhumorizált egyes fontos kérdéseket. Mint a mágnes a vasat — magyarázta —, úgy vonzották őt és még másokat is bizonyos káros elméletek. Elmondotta, hogy kik ezek a mágnesek, Bajai, stb. De miért éppen őket vonzotta ez a mágnes és nem másokat? A mágnes csak a vasat vonzza. Miért nem voltak ők nemesfémek, amelyet a mágnes nem vonz. Miért nem tudtak ellenállni a mágnes vonzásának? Melyek voltak a tényleges okai annak, hogy zászlóvivői lettek helytelen irányzatoknak? Amíg ezt komolyan nem tisztázzuk, addig nem tudunk igazán mélyen meggyőződni eddigi tévedéseinkről és nem tudjuk az utat megtalálni.

Ezzel a mágnessel is egy kicsit vigvázni kell. Tulajdonképpen az derült itt ki a konferencián, hogy a mi irodalmi utánpótlásunk összes hibái és fogvatékosságai egy-két mefisztószerű ember tevékenységének köszönhetőek, akik különböző posztokon 150—300 fiatal író-t megzavartak, közülük nem egyet komolyan megrontottak. Azt hiszem, elvtársak, az okozott kár sokkal nagyobb annál, semmint hogy egy-két nem túl jelentős emberben találjuk meg ennek a kárnak okozóját. Ha egy, különben egészségesen épülő ház egyik fala ledől, nem lehet azt mondani, hogy megfúrták az egerek. Itt komolyabb és nagyobb dolgokról van szó.

Semmivel nem megyünk előbbre, ha egy áldozatot kiválasztunk és azon elverjük a port. Révai elvtárs elemezte azokat az objektív társadalmi okokat, amelyek fiatal íróinkra is hatottak, ha pedig a szubjektív társadalmi okokat nézzük, az embereket, akkor nem Bajai Ferenc volt csupán, aki itt megtestesítette és képviselte a káros irányzatokat, írói tekintélyt adott ezekhez a tévedésekhez. Mások is voltak, s főleg mások voltak, erről is kellett volna beszélni. Szólni kellett volna a klikkharok káros hatásáról, a torzsalkodásról és hogy egyes írók hogyan vezettek félre fiatalokat. A vezetésről kellett volna beszélni, nem egyszerűen egy emberről. Azért is veszélyes, hogy egy emberen kezdjük elverni a port, mert ez eltereli a figyelmet a még most is meglévő akadályokról, amelyek fékezik irodalmi utánpótlásunk fejlődését.

Rá akarok térni a nevelési osztály munkájára. Erdős elvtárs, nehezen bár, de elismerte a nevelési osztály hibáit. A kiút viszont, amelyet mutatott, nem volt eléggé

biztató irodalmi utánpótlásunk fejlődése szempontjából. Erdős elvtárs egyrészt túlhangsúlyozta azt, hogy a nevelési osztály ezentúl olyan szerv lesz, amely a szerkesztőségeket összefogja, másrészt szétválasztotta a pedagógiai és a kritikai munkát, egy kicsit különös pedagógiai titoknak és rejtélynek feltüntetve a nevelési munkát, harmadrészt túlhangsúlyozta mindakoztat a szervezési feladatokat, amelyek a nevelési osztály előtt állanak. Elvtársak! Én azt hiszem, hogy nagyon fontos rendet teremteni ezen a szervezeti területen is, de nem ez a fődolog és nem is itt voltak a fő hibák. A fő hibák ott voltak, hogy nem neveltünk eléggé és helyesen. A jövőben nem ilyen általános „szerkesztőségi összefogások“, meg külön pedagógusok kinevelése és ilyen agyonszervezés szükséges, hanem sokkal több és sokkal helyesebb nevelés. Ez a konferencia is ennek a nevelőmunkának a hiányát mutatja. Láttunk itt példát arra, hogy egyes embereket szinte elvadítottak. Az ellenkezője is baj, ha a nevelőszervek nagyon dédelgetnek valakit, meggondolatlanul szórják a díjakat és az elismeréseket, ápolják az emberekben a hibákat. Mind az agyondédelgetésnek, mint az elvadításnak helytelen következményei vannak. Többet kell nevelni, többet kell tanítani. Révai elvtárs azt mondta az Írókongresszuson, hogy a fiatal írók nevelése főformájának az egyéni nevelésnek, a tanító, oktató nevelő beszélgetéseknek kell lennie. Ebből nagyon kevés valósult meg az Írókongresszus óta.

Azt hiszem, a felszólaló elvtársak jogosan és elvileg helyesen követelték azt, hogy legyen egy íróiskola, amely biztosítja legtehetségesebb fiataljaink tervszerű képzését. Látnunk kell azonban, hogy ennek megvalósításához több gyakorlati feltételt kell megteremteni. Az egyik ilyen feltétel, hogy megjavuljon irodalmi kritikánk színvonala, hogy több képzett, biztos, vezetésre képes felnőtt írónk és kritikusunk legyen és hogy az egyetem jobban biztosítsa a fiatalok nevelését, az egyetemről új oktatók és tanárok kerüljenek ki. Bóka elvtárs itt az egyetem nevében ígéretet tett arra, hogy az egyetemi oktatás javulni fog. Mi ebben nagyon bízunk. Azt hiszem, nem teljesen úgy áll a dolog, hogy az egyetem vezetősége és tanárai harcoltak a káros ideológiai nézetek ellen, de a fiatalok mégis legyőzték őket, „sok tanítvány tanárt győz“ — alapon. Azt hiszem inkább a dolog úgy történt, hogy kicsit osztozkodtak a hibákon. Az irodalmi vitákon és harcokban nem láttuk azt, hogy az egyetem részéről, a képzett és tehetséges, jó kritikusoknak bizonyult tanárok és nevelők részéről megfelelő harcosság, bátorság, merészség nyilvánult volna meg. Többet várunk és többet kérünk az egyetemektől ezen a téren is.

Nagyon fontos, hogy leküzdjük a vitában itt-ott jelentkező merevséget, doktriner „baloldaliságot“. Különösen egyes fiatal kritikusaink hajlamosak ilyen túlzott merevségre és nem egyszer éppen olyan elvtársak, akik néhány hónappal ezelőtt éppen nem ezen a szárnyon verekedtek. Nem kell nekünk mindjárt s rádásul elemzés nélkül olyan súlyos szavakat odavetni, hogy például „narodnyik“, ne essünk olyan purista túlzásba, hogy az abalygatást és az ajnározást irtsuk, hogy most már Kosztolányit ne legyen szabad kézbe venni, hogy epigonizmusnak mondjunk minden olyan dolgot, amikor egy önálló és tehetséges fiatalember verseiben itt-ott Illyés Gyula hatása látszik. De nem is ezek a legveszélyesebb túlzások, hanem azok, amelyek helytelen ideológiai irányzatok ellen helyes szándékból lépnek fel, de vulgáris módon eltorzítják pártunk politikáját és irodalmi nézeteit. Nem vagyok Tuli elvtárs iránt elfogult, hogy őt mindenáron védeni akarnám, azt hiszem ezt nem kell erősíteni. De nem lehet abba belenyugodni, hogy sokan egyszerűen tagadták, hogy mindazok a tények, amelyekről ír, léteznek. Nem ezen a fronton kell nekünk vele vitatkoznia, mert akkor nem megyünk előre. Mi nem azt vitatjuk, hogy felakasztotta-e magát az illető abban a faluban, vagy nem, főleg nem azt vitatjuk, hogy vannak-e parasztok, akik azért lépnek be a tszcs-be, hogy az adó elől meneküljenek, hanem azt vitatjuk, hogy ezeknek a hibáknak ábrázolása közben nem pártosan, nem leleplező módon lép fel Tuli akár a szatira eszközével, akár más eszközökkel, hanem ezeket a hibákat dicsőíti, a paraszti elmaradottságot nem bírálja, hanem megszépíti, misztifikálja. Szabad ilyen elmaradott emberekkel is foglalkozni, olyan emberekkel, akik nem azért mennek be a tszcs-be, mert úgy látják, hogy ott élöttük kinyílik az élet. Mint ismeretes, Veres Péter Suli Kis Varga folytatását írja meg, részben meg is írta. Teljesen jogos az a vállalkozása, hogy megmutassa, mi lesz az ilyen ingadozó emberből. Ez nem statisztikai kérdés, nem az az érdekes,

hogy ilyen öt van-e vagy ötszáz, hanem itt arról van szó, hogy a tszcs megszilárdítása közben szembetalálhatjuk magunkat ilyen elemekkel, ezt tehát hasznos, érdekes és fontos lehet íróilag ábrázolni. Ez nem statisztikai, hanem politikai kérdés. Az ilyen alakot azonban nem szabad idealizálni és stilizálni, hanem bíráljuk bátran és pártosan.

Itt szeretnék rátérni arra, ami a legfontosabb, az írói merészségre, bátorságra. A legszenvedélyesebb törekvésnek kell áthatnia bennünket az új megragadására. Hangsúlyozom, hogy bár rendkívül fontos a szatira és az ellenség bátor leleplezése, a maradiság elleni harc, mégis az a legfontosabb, hogy azt ábrázoljuk, minek ábrázolására tulajdonképpen mi vagyunk a legilletékesebbek.

A mi szemünk akkor kezdett kinyílni, amikor már körülöttünk olyan dolgok voltak láthatók, amelyeket csak most lehet megpillantani. Ezeket a jelenségeket Veres Péter ezelőtt húsz évvel nem láthatta és nem láthatta senki Magyarországon. Olyan élet születik meg körülöttünk, amelyet a mi szemünk szüzen lát meg, ezt látjuk meg mi először a társadalomban. Kik írják ezt meg? Ezeket a legfrissebb, legérdekesebb, leginkább újszerű dolgokat, ahogy a hősiesség felgyülemlik és kirobban az emberekben, kis és nagy hőstettekhez vezet a munkában. Nekünk kell ezt megírni, a mi legfontosabb feladatunk ezt művészileg megoldani.

A fiatal írók általában követnek el hibákat, sőt: ... nemcsak a fiatalok. Ha valaki eltéved, valahol szépiíti a múltat, siránkozik, vagy elhajlik a helyes vonaltól, ez súlyos hiba, de nem ütik érte erősen orra, hanem megmagyarázzuk, hogy mit csináljon. Ha azonban valaki a legnehezebb kérdéseknél, a nehéz kezdeményezéseknél, ahol életünk *legfrissebb* dolgait kell megragadni, téved el, méginkább megértő és bátorító bírálatra van szüksége. Kitaposott úton is el lehet tévedni, — bár ez nem örvendetes dolog —, hát még új ösvényeken, hegyre fel, göröngyös sziklák közt, különösen ha valaki fiatal és még nem eléggé edzett. Ne féljünk attól, ha néha eltévedünk, de mindenképp törekedjünk arra, hogy bátran, merészen felfelé menjünk. Az idősebbek közül az vesse ránk az első követ, aki nem tévedett el ilyen súlyos kérdések közt. De a tévedésnek ezt a „jogát“ nem ingyen kapjuk, hanem azért, hogy a legizgalmasabb, legszebb irodalmi feladatokra, a szocialista építés ábrázolására törekedjünk, s eközben ne fogjon vissza minket a félelem a tévedéstől. Az óvatosságot semmitmondás helyett a bátor kezdeményezés kell nekünk. Éppen a fiatalság erénye kell, hogy legyen a merészség, az újratörekvés, a bátorság a legfontosabb kérdések megragadásában.

Nem volt elég szó a tanulásról, bár Fekete Gyula, Szilvási, Simon és különösen Fábíán nagyon érdekesen és tanulságosan beszélt erről. Mindenképp örvendetes volt hallani, hogy egy fiatal tanulmányozza azt, hogyan igyekszik hasznosítani írói munkásságában. A tanulásról azonban nem mindig helyesen beszélünk! Kicsit már azt is összeavartuk, hogy mit is tanuljunk. Természetesen sok mindent kell tanulnunk. Azt hiszem azonban, Mesterházi elvtárs felszólalása ezt a feladatot nagyon is kitérítette. Elmondta itt nekünk a természettudományokat, például a botanikát, zoológiát, az összes létező tudományokat és bár nem mondta, de úgy éreztem, hogy a latin nyelvet is az ajánlatos tudományok közé sorolta. Azt hiszem, ez a mérce kicsit magas lesz, kicsit riasztó lesz és főleg az a féltő, hogy a sok tanulnivaló közt elmosódik a legfontosabb tanulnivaló jelentősége ami a lényeg, amit a legfontosabb megtanulni: a marxizmus-leninizmust, pártunk világnézetét és mesterségünket, szakmánkat.

A tanulás és az élet összekapcsolásánál két véglet, két veszélyes nézet jelentkezett. Az egyik véglet Nagy János elvtársunk különben rendkívül lelkes és bátor szavú felszólalásában jelentkezett. Ezt úgy lehet megfogalmazni, hogy csak élni kell, csak ott kell lenni az élet valamelyik területén és lehetőleg messze el kell kerülni az egyetemet és más ilyen megrontó intézményt. Pedig nyilvánvaló, hogy Majakovszkij tudott írni a munkásokról a munkásoknak úgy, hogy azok magukénak érezhetik anélkül, hogy tíz évig esztergályos lett volna. Az ilyen elmélet — többek között — lebecsüli az írói képzeletet is, amely meg tud írni olyan dolgokat is, amelyeket közvetlen közletről nem látott, de fantáziájával megközelít.

Szeretném hangsúlyozni, hogy nem ez a főveszély. Nem az a főveszély, hogy valaki kiválaszt magának egy munkaterületet és abból a szempontból tekinti az egész életet, hanem az, ha semmiféle munkaterületet nem választ ki magának, csak általá-

ban él, „nagy betűvel“, magának az irodalomnak. Csak az irodalomnak élni, ez magyarul annyit jelent, hogy nem csinálni semmit, nem dolgozni, elkerülni lehetőleg minden munkaterületet. Ki akarták húzni Fekete Gyulát a szerkesztőségből, másokat a lektori szobából, sőt le akarták beszélni a fiatal írókat arról is, hogy üzemi kultúrfelelősi munkát vállaljanak. Én amellettt vagyok, hogy Fekete Gyulának a szerkesztőségben biztosítsák azt, hogy képezze magát, hogy járhassa az országot, hogy ne terheljék túl napi 18 órai munkával, ami mellett nem tud tanulni, de a minden munkaterülettől való elszakadás rendkívül veszélyes, az élettől való teljes elszakadáshoz vezet. Az ilyesminek az a következménye, hogy az egyetlen munkahelyen sem dolgozó fiatal író majd a párttól és az államtól fogja követelni, hogy sétakocsin vigyék körül Sztálinvárosba, Inotára, a tszcs-kbe, ilyen társaskirándulások során ismertessék meg őt a különböző látóivalokkal. Járnunk kell ugyan az országot, erről szó volt a referátumban és a felszólalásokban, bőven tanulmányoznunk kell az életet, törekednünk kell arra, hogy minél jobban megismerjük hazánkat. Mindenekelőtt hangsúlyoznunk kell azonban azt, hogy elsősorban saját munkánkat kell végeznünk, dolgoznunk kell valahol, különösen a 18—22 éves fiatal embereknek. Fontos, hogy napi munkájukat ne megvetéssel nézzék, hanem olyasvalaminek, amivel okosodnak, életpasztalatra tesznek szert. A munkában való részvétel azonban nemcsak az ismereteket bővíti, hanem egy kicsit erősíti a dolgozó néphez való tartozást is, ami nélkül ma nincs irodalom. Aki hallgatta Fábrián elvtárs felszólalását, annak feltétlenül megdöbbant a szíve és örült annak, hogy ilyen lelkesen és szenvedélyesen tudott beszélni tervhivatali munkájáról és általában az irodalomról. Az ilyen ember benne él az életben, csinálja a tervet, mindennap látja, hogy mennyivel járult hozzá az ötéves tervhez „civil“ munkájával is, s ez olyan buzdító lelkesedést ad, mint semmi más. A pesszimizmus, kedvetlenség és hasonló hangulatok olyan elvtársaknál jelentkeznnek, akik nem élnek az életben, nem ismerik a munka örömet. A fiatal író dolgozzon, tanuljon és írjon, ez a hármas kötelessége, válasszon valamilyen civil pályát, ahol segíti a szocialista építést, tanuljon lelkiismeretesen és írjon is. Nekem az a véleményem, hogy Mestersházi elvtárs itt is kicsit eltúlozta a dolgot, amikor arról beszélt hogy meg kell várni a boldog íhlet pillanatát és egy időre le kell tenni a tollat, míg meg nem ismertük az életet. Ezt nem általánosan kötelező szabályként mondta, de azt hiszem, eszményképpen sem a legszerencsésebb. Révai elvtárs már megválaszolta a „nonum prematur in annum“-elvet, amelyet az írókongresszuson Déry elvtárs fogalmazott meg. A fiatal írók a munka, a szakmai tanulás és a világnézeti képzés mellett csak írjanak, gyakorolják az írást, mert gyakorlat közben csiszolják magukat. Tanuljanak meg rendesen rímelni és olyan műveket szerkeszteni, amelyeket később túl fognak lépni. Tanulni, tanulni — ez a főfeladat.

Elvtársak! A konferencia tükrözte azokat a hibákat, amelyek jelenlegi irodalmi utánpótlásunkat jellemzik, de tükrözte azokat az egészséges szándékokat, törekvéseket is, amelyek a jövő biztosítékai. Tanulási vágy, tettvágy, lelkesedés nyilvánult meg az itt előadott versekben és elhangzott felszólalásokban. Papp elvtárs versben és szóban kifejtette, hogy milyen lelkesítően hatottak rá azok a rendkívüli nagy távlatok, amelyek itt a konferencián kibontakoztak, azok a nagy feladatok, amelyeket pártunk és népünk tűz az írók elé. Úgy éreztem, hogy a konferencia rendkívüli mértékben lelkesítette őt új és új feladatokra, tanulásra. Azt hiszem, hogy néhány elvi kérdés tisztázása mellett ez konferenciánk legfőbb eredménye. Remélhetőleg többségünkben minden eddiginél nagyobb munkakedv, lelkesedés, tettvágy bontakozik ki. Ha ezt megőrizzük és a konferencia utáni munkában értékesítjük, akkor minden reményünk megvan arra, hogy képzett, pártunkért és népünkért élő írók és alkotó írók leszünk.